DEN DANSKE ØKONOMISKE SITUATION

Der synes ikke i det forløbne kvartal at være fremkommet indikatorer, der kunne tyde på en konjunkturudvikling, der i væsentlig grad vil komme til at afvige fra de skøn, der blev lagt frem ved forskellige lejligheder i efteråret 1972. Disse var omtalt i sidste artikel. For så vidt angår tempoet i udviklingen kan man derimod nok fornemme en noget hastigere tendens end tidligere anslået.

UDENRIGSHANDEL OG BETALINGSBALANCE

Underskuddet på betalingsbalancens løbende poster blev i 3. kvartal 1972 på 285 mill. kr., således at det samlede underskud i årets tre første kvartaler er på 255 mill. kr. I samme tidsrum i 1971 var underskuddet på 2,5 mia. kr. I de seneste skøn for underskuddet i hele 1972 er der regnet med et samlet beløb på omkring 1 mia. kr.

Den internationale likviditet blev i 3. kvartal forringet med 537 mill. kr. trods en betydelig offentlig kapitalimport i kvartalet, nemlig 578 mill. kr. Ved udgangen af 1972 udgjorde den samlede internationale likviditet 5865 mill. kr., efter at denne i december måned var blevet forøget med knap 300 mill. kr. Ultimo 1971 androg likviditeten 4,5 mia. kr.

Udviklingen i udenrigshandelen, som markerede et skifte i retning af en forøget merimport i midten af året, er fortsat i denne retning. I november blev merimporten på 650 mill. kr., eller ca. 30 mill. kr. mere end i november året før. Også for oktober var underskuddet i 1972 større end sidste års.

For de første 11 måneder af året beløb det samlede handelsbalanceunderskud sig til 4,6 mia. kr., hvilket er omkring 2,0 mia. kr. mindre end i 1971. Den samlede import har i perioden andraget knap 32,0 mia. kr., hvilket er godt 1 mia. kr. mere end i de samme måneder året før, og svarer til en importstigning på 3,4 pct. I den første del af året var der tale om et direkte fald i importværdien. For eksportens vedkommende har væksten i forhold til 1971 været betydelig, nemlig 12,7 pct. mod 7,8 pct. for de samme måneder af 1971 målt i forhold til 1970.

Importstigningen på 1060 mill. kr. har først og fremmest bestået af varer til anvendelse i bygge- og anlægsvirksomhed og i øvrige byerhverv.

Handelsbalancen

	Indførsel		Udførsel		Merindførsel	
	1971	1972	1971	1972	1971	1972
	mill. kr.					
Januar	2399	2577	1823	2307	576	270
Februar	2575	2821	1968	2403	607	418
Marts	3492	3066	2334	2565	1158	501
April	2472	2605	2098	2343	374	262
Maj	3003	2564	2357	2687	646	177
Juni	3238	2786	2401	2651	837	135
Juli	2483	2719	1879	2128	604	591
August	2580	2710	2298	2257	282	453
September	2808	2957	2300	2483	508	474
Oktober	2900	3334	2486	2876	414	458
November	2982	3344	2364	2695	618	649
December	3081		2430		651	
I alt	34013		26738		7275	

Importen af brændselsstoffer og maskiner og kapitaludstyr viser en betydelig nedgang, hvilket også gælder for varer til anvendelse i landbruget.

Den samlede animalske landbrugseksport er steget med ca. 8 pct. Væksten hidrører fra eksporten af levende svin, ost og smør. For eksporten af kød og mælkekonserves har eksportstigningen i perioden januar-november andraget 114 mill. kr. svarende til en opgang på ca. 20 pct.

Væksten i industrieksporten har målt i forhold til samme periode af 1971 ligget på godt og vel 13 pct. svarende til 18 mia. kr. på 11 måneder. Året før var den 15,9 mia. kr. Varegrupperne maskiner og instrumenter, der dækker ca. 1/3 af hele industrieksporten, er gået i vejret med 13 pct. Også tekstileksporten har udviklet sig pænt i årets løb. Afleveringerne af skibe har ligget på samme niveau som i 1971.

PENGE- OG KREDITFORHOLDENE

Nationalbanken førøgede igennem 1972 sin obligationsbeholdning med ca. 1/2 mia. kr. til 8,5 mia. kr. Opkøbet er sket i den sidste del af året, der har været præget af et meget stort obligationsudbud med faldende kursniveau til følge. Nettotilgangen af obligationer igennem den seneste tolvmåneders periode, december 1971-november 1972 har været på 16.855 mill. kr., hvilket er 3375 mill. kr. mere end i tolv-måneders perioden umiddelbart forud.

I november måned var nettotilgangen på 2,1 mia. kr. mod 1,2 mia. kr. i november 1971.

Forretningsbankernes indlån er igennem de seneste tolv måneder, dvs. til og med november 1972 vokset med 13,1 pct. og udlånene med 11,7 pct. Året før var stigningen på henholdsvis 12,5 og 3,8 pct.

PRISER, FORBRUG OG INVESTERING

Reguleringspristallet for januar vil næppe komme til at udløse lønportion nummer to. For at dette skulle ske måtte indekset nå 115, idet første portion allerede forlængst var kendt udløst, nemlig ved 112, hvilket månedsprisindekset nåede allerede i oktober. Sandsynligheden for, at der udløses to portioner i forbindelse med juli-pristallet, er derimod blevet særdeles overhængende.

Indekset for november, hvori den ene af de to halvårlige reguleringer af boligposten foretages, steg med 1,0 point til 113,4. Heraf skyldtes 0,7 boligpostens regulering på grundlag af huslejeudviklingen fra april til oktober 1972. Den resterende stigning var spredt ud over et stort antal poster. Boligpostens regulering i maj måned førte ligeledes til en stigning på 0,7 point.

Månedsprisindekset for december steg i forhold til november med yderligere 0,5 point, hvoraf godt halvdelen kan tilskrives prisstigninger på fødevarer, – især ost, kød- og flæskevarer.

Betragtet over året må der således konstateres en forstærket prisopgang igennem 1972, og denne har været spredt udover et meget stort antal varegrupper.

Råvarepriserne har vist opadgående tendens i den sidste halvdel af 1972. I november steg indekset med 3 point væsentligst som følge af prisopgange for foderstoffer, spindestoffer og brændselsolier.

Trods store salgstal i årets sidste måneder blev antallet af nyindregistrerede biler dog omkring 11.000 færre end i 1971. Der indregistreredes i alt 92.557 biler i 1972, hvoraf i december måned 5637.

Den samlede detailomsætning lå i årets sidste måneder 10–11 pct. over de tilsvarende tidspunkter året før. Stærkest har opgangen været for gruppen andre forbrugsvarer, der blandt andet omfatter de såkaldt hårde hvidevarer. Der har inden for denne gruppe især kunnet konstateres omsætningsfremgang for møbelforretninger og radio- og fjernsynsforretninger. Ses der bort fra prisstigninger har den reale vækst i omsætningen inden for den sidstnævnte gruppe været på omkring 6–7 pct. i 1972.

Det samledes private forbrug antages i 1972 at være steget med godt 4 pct. i faste priser og 11 i løbende priser. Den reale forbrugsvækst har dermed været godt og vel dobbelt så stor som i 1971 og også større end i 1970.

Prisindeks

	Råvare-prisindeks	Engros-prisindeks	Forbrugerprisindeks		Månedsprisindeks	
	1972	1972	1971	1972	1971	1972
	1971 = 100	1968 = 100	1964 = 100		jan. 1971 = 100	
Januar	96	118	149,7	158,5	100,0	106,4
Februar	96	119	149,7	159,2	100,0	106,8
Marts	97	120	149,8	160,3	100,1	107,7
April	96	121	151,3	161,4	101,2	108,4
Maj	96	121	153,7	163,0	103,1	109,8
Juni	96	124	154,2	164,1	103,4	110,6
Juli	97	123	154,4	164,4	103,5	110,8
August	97	123	155,0	165,0	104,0	111,2
September	98	124	156,1	166,3	104,8	111,9
Oktober	99	124	156,8	167,5	105,2	112,4
November	102	125	157,9	168,9	106,0	113,4
December			158,3		106,3	113,9

PRODUKTION OG BESKÆFTIGELSE

I de sidste måneder af 1972 var industriens beskæftigelse godt og vel en halv snes tusind personer større end året før, hvilket svarer en til stigning på godt 3 pct. Den højere beskæftigelse vedrører næsten udelukkende arbejdere, idet funktionærtallet kun lå omkring 1000 over 1971. Den højere beskæftigelse var ifølge de seneste oplysninger fra november måned mest udtalt inden for jern- og metalindustrien og transportmiddelindustrien.

Beskæftigelsesindekset, der beregnes på grundlag af antal arbejdstimer udført af arbejdere i industrien kom i november op på 99,9 med 1970 gnstl. = 100.

Indeks for detailomsætningen

	Værdiindeks		Værdiindeks sæsonkorrigeret		Mængdeindeks sæsonkorrigeret	
	1971	1972	1971	1972	1971	1972
	1968 gnstl. = 100					
Januar	121	128	125	136	113	118
Februar	109	122	128	138	116	119
Marts	120	141	128	144	116	123
April	131	135	132	144	119	122
Maj	131	148	130	143	116	120
Juni	128	145	132	145	117	121
Juli	137	147	132	148	117	123
August	131	151	134	153	118	127
September	132	151	140	155	122	128
Oktober	140	147	140	147	122	120
November	133	146	137	153	119	124
December	183		134		115	

Industriens beskæftigelse og løn

	Antal ansatte		Beskæftigelsesindeks		Lønsumsindeks		Timelønsindeks	
	1971	1972	1971	1972	1971	1972	1971	1972
	1000 pers.		1970 gnstl. = 100					
Januar	414,1	404,4	99,7	90,8	105,2	109,9	105,5	121,0
Februar	413,3	402,4	100,7	95,7	106,7	116,5	106,0	121,7
Marts	412,7	403,0	99,7	98,3	109,3	123,5	109,5	125,6
April	409,7	402,9	102,0	99,4	116,6	127,1	114,3	127,9
Maj	409,8	406,7	100,8	97,1	115,7	125,0	114,8	128,8
Juni	418,6	414,1	100,3	98,8	115,1	126,8	114,7	128,4
Juli	410,0	410,6	67,9	59,1	80,3	78,1	118,3	132,1
August	407,6	411,1	94,1	93,8	108,8	120,2	115,7	128,2
September	407,0	412,9	99,1	99,1	117,7	130,7	118,8	131,8
Oktober	405,0	414,2	98,5	99,1	118,0	131,4	119,9	132,6
November	403,0	415,8	97,2	99,9	117,1	134,0	120,4	134,2
December	397,5		86,4		106,6		123,4	

Timelønsindekset for industriens arbejdere steg fra oktober til november fra 132,6 til 134,2. Målt i forhold til året før er der tale om en lønstigning på 11,5 pct. for industrien under ét. Fordelt på industrigrene har stigningen i timelønningerne været størst inden for fodtøjs- og beklædningsindustri (13,2 pct.) og mindst inden for bl. a. andet sten- ler- og glasindustri. Det tilsvarende indeks for funktionærernes lønninger viser for november måned en stigning i forhold til samme tid sidste år på 9,8 pct.

Arbejdsløsheden i 1972 blev uændret i forhold til året før, nemlig 3,7 pct. svarende til ca. 30.000 ledige i begge år. Der er dog en betydelig forskel på forløbet igennem året, idet der har været en stærkt faldende tendens især i den sidste halvdel af 1972. I december måned 1972 blev ledighedsprocenten 4,8 pct. mod 6,2 pct. i december 1971. Forskellen mellem de to år er særlig udtalt for arbejdsmænd og byggefagenes forsikrede.

Den forskellige konjunkturudvikling i de to år viser sig særdeles tydeligt i arbejdsformidlingstatistikken. I december var der således ved denne måneds udgang i 1971 2881 ubesatte stillinger, hvor der i afvigte år var 5737. En tilsvarende forskel imellem de to år findes i de foregående måneder. Den højere beskæftigelse er fordelt ud over hele landet, men uens på de forskellige brancher. Særlig i jern- og metalindustrien og inden for bygge- og anlægsvirksomhed synes der at være et ret stærkt behov for arbejdskraft.

KONJUNKTURBAROMETERET

Industriens forventninger til oktober kvartal var stemt meget højt, men åbenbart ikke højt nok. Halvdelen af industrien forøgede produktionen i

årets sidste kvartal, mens kun 4 pct. af virksomhederne havde produktionstilbagegang. Beskæftigelsen blev øget i 1/3 af industrivirksomhederne, og kun 6 pct. havde mindre beskæftigelse end i kvartalet forud.

Ordreindgangen fra såvel eksport- som hjemmemarkedet udviklede sig gunstigere end antaget, og de løbende investeringer blev større, omend ikke helt i det ventede omfang.

Der anføres i 41 pct. af industrivirksomhederne, at der var mangel på arbejdskraft ved udgangen af året, hvilket stort set svarede til forholdene ved udgangen af 3. kvartal.

Fremgangen har fundet sted inden for samtlige industrigrupper.

Industriens forventninger til det første kvartal i 1973 er præget af en fortsat betydelig optimisme. Således forventer 37 pct. af virksomhederne en større produktion end i oktober kvartal, og kun 8 pct. en lavere. Antallet af beskæftigede arbejdere forventes at blive større i 27 pct. af virksomhederne, og der er fortsat forventninger om en nedgang i færdigvarelagrene. Ordreindgangen fra hjemmemarkedet ventes at blive større i januar kvartal i 27 pct. af industrivirksomhederne, og fra eksportmarkedet hos 1/3. De løbende investeringer ventes at gå kraftigt i vejret.

Konjunkturbarometer. Hele industrien

	Faktisk forløb i oktober kvartal 1972 i forhold til juli kvartal 1972			Forventet forløb i januar kvartal 1973 i forhold til oktober kvartal 1972		
	mindre	omtrent uændret	større	mindre	omtrent uændret	større
	Pct.					
Produktion	4 (5)	46 (50)	50 (45)	8	55	37
Antal beskæftigede arbejdere, ultimo kvartalet	6 (3)	60 (71)	34 (26)	5	68	27
Ordreindgang fra hjemmemarked	8 (5)	49 (54)	43 (41)	14	59	27
Ordreindgang fra eksportmarked	11 (8)	53 (57)	36 (35)	10	57	33
Færdigvarelagre, ultimo kvartalet	27 (21)	51 (63)	22 (16)	13	62	25
Råvarelagre, ultimo kvartalet	11 (13)	67 (68)	22 (19)	20	70	10
Samlede løbende investeringer	8 (4)	79 (78)	13 (18)	6	68	26
Investeringsplaner, ændret i kvartalet ...	3 –	81 –	16 –	–	–	–

Anm. Produktion, ordreindgang og lagre er vurderet i varemængder eller som værdi i uforandrede priser. Der er set bort fra normale sæsonbestemte ændringer.
Tallene i parentes angiver forrentningerne for oktober kvartal, således som de fremgik af forrige konjunkturbarometerundersøgelse.

25. 1. 73
P. M.